

Н. Комарівська

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УЧАСТІ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СВІТОВОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

Розглянуто причини виникнення продовольчої небезпеки. Проаналізовано напрями експорту аграрними холдингами сировинного ресурсу до країн світу. Обґрунтовано місце України у зовнішньоекономічних відносинах. Визначено неефективність управління земельними та сировинними ресурсами, відсутність заходів раціонального та ефективного використання та охорони земель.

Ключові слова: населення, чисельність, продовольча безпека, експорт, сільськогосподарське виробництво, екологія, якість, інтеграція, експорт, сертифікація.

Сьогодення світу надає сільському господарству України можливості відкрити нові ринки експорту, віднайти своє місце на міжнародному сільськогосподарському ринку, сприяти подоланню продовольчої небезпеки. Причиною загрози слугує зростання чисельності населення світу, підвищення цін на сільськогосподарську продукцію, відсутність можливості збільшувати посівні площі. Експорт сільськогосподарської продукції не лише забезпечить поступлення до бюджету, а й надасть можливість перейти із категорії сировинної країни, до країни, що здійснює експорт готової продукції. Це й визначає необхідність детального проведення дослідження.

Питання дослідження експорту та зовнішньоекономічних зв'язків розглянуто у працях вітчизняних вчених, а саме: А. Гайдучього, П. Саблука, В. Месель-Веселяка, Л. Худолій, І. Юхновського та інших. Значний відбиток у дослідженні цієї проблеми залишили науковці О. Батигіна, О. Могильний, С. Марченко, В. Ярмоленко. Проте необхідно підкреслити, що комплексного наукового дослідження актуальних проблем та перспектив експортного становища аграрних холдингів на міжнародному ринку до цього часу не проводилось.

Значна кількість досліджень, здійснений аналіз не визначає у загальній структурі експорту суб'єкт господарювання – аграрний холдинг, саме тому й потребує подальшого дослідження. Питання залишається актуальним, адже сприяння експортному напрямку забезпечує сталий розвиток економіки.

Мета статті полягає у визначенні державної політики забезпечення світового ринку сільськогосподарською продукцією.

Значна частина країн, що переходять на етапи розвитку, перебуваючи у стані економічної нестійкості, мають перевагу, чого не мають країни, які вже проходять етап свого розвитку – це право вибору. Таким чином, від вибору та стратегії розбудови залежить ефективність соціально-економічних змін. Державі належить право вирішального голосу у скеруванні діяльності у плідному, корисному напрямі. Упродовж останніх 100 – 200 років у науковців ніяк не зникає інтерес до суспільного розвитку (демографічного), і напевно небезпідставно. Деякі, що привертають найбільшу увагу, розглянемо нижче:

Найвищі темпи приросту спостерігаються в Латинській Америці. Якщо така тенденція буде зберігатися і надалі, то населення цього континенту досягне 600 млн

жителів, за прогнозами експертів ООН у кінці тисячоліття чекатимуть зміни у середніх темпах приросту населення: приблизно з 2,2% до 0,8%, низькі темпи приросту очікувати можна буде лише після 2075 р., а стабілізація чисельності населення не пізніше як після 2100 р. За прогнозами демографів ООН, населення планети у 2010 р. було розподілено так: майже 1,5 млрд населення – у розвинених країнах та більше 5 млрд – в інших країнах світу. За даними ООН, падіння темпів народжуваності відбувається повільніше, а зростання кількості населення швидше, ніж очікувалось [1].

У 2030 р. у світі налічуватиметься 8,5 млрд людей, 2050 р. – 9,7 млрд і 11,2 млрд людей в 2100 р. Загальний рівень фертильності у країнах, що розвиваються, який у середині 90-х рр. становив 3,1 на кожну жінку, знизиться до 2,1 у 2050 р. Однак навіть за найоптимістичнішими прогнозами, до населення Землі у найближчі 15 років додасться ще 1 млрд. осіб, більшість яких житиме у країнах, що розвиваються [2]. Зростання чисельності у найбідніших країнах забезпечить ситуацію, у якій населенню не вистачатиме продуктів харчування, доступу до послуг охорони здоров'я та освітніх послуг, що спостерігаємо: в останні роки.

Проте попередити продовольчу безпеку та забезпечити населення такою кількістю продуктів харчування можливо за умови збільшення вдвічі виробництва зернових культур, якщо у 2010 р. уже спостерігався світовий дефіцит білка у розмірі 25 млн т. Та навіть при умові, якщо одночасно сільське господарство, промисловість високо розвинених країн досягне рівня розвитку, виробництва – нормальне прожиття населенню може забезпечити 50 млрд осіб, й чи буде при цьому стояти справа із забрудненням природного середовища і вичерпанням енергетичних та природних ресурсів, не досягне чи це катастрофічним меж [3].

Продовольча безпека є однією з вирішальних складових економічної безпеки держави і визначається спроможністю країни забезпечити себе продовольством на рівні, що гарантує кожній особі можливість повноцінного раціонального харчування якісними продуктами, задоволення дієтичних і специфічних смакових потреб населення. Це означає підвищення рівня продовольчого забезпечення населення України до показників розвинених країн, а саме: за кількістю і якістю харчування; економічною доступністю продуктів. Таким чином, дані показники забезпечують сталий соціально-економічний розвиток суспільства та його демографічне відтворення. Проблема продовольчої безпеки містить у собі два аспекти, на які ми звернули увагу – це глобально світовий, що пов'язаний із диспропорціями розвитку продовольчого господарства окремих держав та регіонів, зростання світових цін і наявність груп населення, що харчуються не повноцінно або зовсім голодують; та чинник застосування біологічно активних та генно-модифікованих домішок у продовольчі товари з метою покращення товарно-зовнішнього вигляду та подовження терміну зберігання [4].

За свідченнями експертів ООН за останні роки у світі від недостатньої кількості продуктів харчування потерпає понад 1 млрд населення; щорічно від голоду та недоїдання помирає майже 50 млн людей та спостерігається це у країнах Африки й Південно-Східної Азії [5]. Україна має усі можливості вплинути на проблему продовольчої безпеки для власної сільськогосподарської галузі, а це забезпечить розвиток промислового комплексу та зростання виробництва сільськогосподарської продукції.

Проте питання якості та безпеки сільськогосподарської продукції постійно вимагає значної уваги, має це зрозуміле пояснення, оскільки зростання споживчих ризиків у зв'язку з використанням останніх досягнень у галузі біотехнології та масового поширення

відносно нового товару – генетично модифікованої продукції. Щороку науковці наводять дані щодо вирощення такого виду сільськогосподарської продукції. Протягом останніх десяти років 8,5 млн фермерів виростили трансгенні модифіковані сільськогосподарські культури на площах майже 405 млн га у 17 країнах світу [6]. Такі свідчення мають бути враховані при розробленні державної політики якості. Відомо, що до 1988 р. європейський ринок чинив опір усім продуктам, які містили або походили з генетично модифікованих організмів. Це пов'язувалося з принципом обережності [7].

Чотири складові поєднує у собі продовольча безпека країни – це безпека людини, безпека визначеної громади, безпека даного регіону, безпека країни. Завданням держави є попередження продовольчої небезпеки та забезпечення населення якісними продуктами харчування.

Насамперед продовольча безпека держави досягається наявністю ефективного механізму управління і координації діяльності держави у сфері виробництва, збереження, розподілу і споживання продуктів харчування, а також дієвих інститутів її захисту [8].

Не лише від маси харчування залежить здоров'я людини, нації, але і від її структури, різноманітності споживаного продукту. Якісний склад має не менше значення для вирішення продовольчої проблеми, ніж її кількісний аспект. Здоров'я і працездатність людини залежить не лише від кількості отриманих з їжею калорій для компенсації енергії, витраченої в процесі праці і життєдіяльності, але й від якості продуктів. Мається на увазі структура і різноманітність продуктів харчування залежно від вмісту в них поживних речовин: білків, вуглеводів, жирів, вітамінів, мінеральних добавок. Відсутність хоча б однієї з речовин в їжі негативно позначається на здоров'ї людини [9]. Отже, населення країни є продовольчо забезпеченим лише у тому випадку, якщо воно може споживати ту кількість продуктів калорійність яких у розрахунку становить 3 тис. ккал., що відповідає фізіологічним нормам.

Відповідно до методики Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО ООН), продовольча безпека держави оцінюється за показником – обсяг перехідних запасів зерна, що зберігається до наступного врожаю; та показником рівня виробництва зерна у середньому на душу населення. Величина перехідних запасів зерна, що зберігається до наступного врожаю, розраховується у відсотках від річного світового споживання зерна, або в днях його загальносвітового споживання. Безпечним вважається 60-денний перехідний запас, рівень запасу зерна, що рекомендується ФАО ООН, є орієнтовним і гранично допустимим. Показник середньодушового виробництва зерна використовується для оцінки стану продовольчої безпеки окремої країни, а також для аналізу тенденцій розвитку світового продовольчого ринку за певний часовий період. Він дає уявлення про те, чи всі верстви населення, незалежно від соціального статусу, мають можливість одержувати необхідну кількість продуктів харчування. Стабільна продовольча ситуація є за умови забезпечення виробництва 800 кг зерна у розрахунку на душу населення за календарний або сільськогосподарський рік, при якому задовольняються потреби населення в продовольчих товарах [10].

Вкотре вчені зупиняються на твердженні, що продовольча проблема не є проблемою конкретної країни це проблема загального масштабу, у вирішенні якої є співпраця усіх держав, незалежно від стану, положення розвитку. Питання продовольства прив'язує до себе не менш важливі питання демографії, екології тощо.

Таким чином, науковцями згруповано такі групи чинників, що впливають на світову проблему продовольства: природні умови та розміщення населення (загальна

площа та структура сільськогосподарських угідь, сільськогосподарський потенціал, клімат, співвідношення між кількістю населення і масою продовольства); транспорт і зв'язок, що забезпечують вихід продуктів харчування на зовнішній ринок; політична ситуація; світова економіка і політика в їхній єдності [11].

Вчені, аграрії досі дискутують й не мають вірної відповіді на питання продовольчої проблеми. Дослідник ФАО В. Бендер та фахівець із екології та сільського господарства університету Вісконсін М. Сміт, на запитання, чи готове людство прогнати себе у XXI ст., дають протилежні відповіді. Перше – в останні роки спостерігається тенденція до зниження виробництва продовольства на душу населення, інша ознака, що відіграє свою роль, це те, що світ наблизився до межі сільськогосподарської експансії [12].

У кожного виникає думка, що ні природа як суб'єкт господарювання, ні людина як суб'єкт господарювання не може вирішити такої проблеми; держава, маючи у наявності належні їй важелі впливу, здатна визначити рівень взаємозв'язку між людиною та природою. На етапі дослідження ми підійшли до питання сільськогосподарської продукції України, чи здатне аграрне вироблення, перероблення та виробництво вплинути та/або змінити дану ситуацію.

Щоб з'ясувати місце України у зовнішньоекономічних відносинах, необхідно зупинитися на таких показниках, як сукупний ресурсний потенціал та структура зовнішніх економічних зв'язків. Зовнішньоекономічні зв'язки – це імпорт та експорт промислових та сільськогосподарських товарів, капіталу, трудовий капітал, діяльність суб'єктів господарської діяльності.

Сьогодні свідчить, що структура не відповідає ані інтересам, ані потенційним можливостям, по причині значного відсотку торгівлі. При цьому приблизно 85% усіх поставок країни за кордон припадає на сировину та матеріали. Водночас рівень промислового та сільськогосподарського розвитку держави значно перевищує середньосвітовий показник, і з повним ствердженням країна може постачати на світовий ринок значну кількість товарів із закінченим циклом виробництва [13].

Географічне розташування України створило такі сільськогосподарські умови за наявних водних, земельних, лісових та мінеральних ресурсів, що забезпечить вирощення та виробництво продукції для вирішення соціально-економічних проблем. Сільське господарство країни володіє таким ресурсом, який у світі вважається найкращим, тим самим забезпечуючи розвиток власного продовольчого ринку й доступ до завоювання світового ринку, адже серед згаданих ресурсів лише земля володіє наявними продуктивними властивостями.

До того ж, для України процеси розширення європейської інтеграції є вкрай результативними, що спричинять зміни у політичному та економічному розвитку. Україна, що прагне вступу до Європейського Союзу має визначити переваги та недоліки зовнішнього впливу на сфери діяльності економіки. Агропромисловий комплекс отримає змогу розширити торгівельні межі, налагодити співпрацю з країнами європейської спільноти.

Основні наслідки розширення Європейського Союзу для зовнішньої торгівлі України агропродовольчою продукцією пов'язані із змінами зовнішньоекономічної політики і зовнішньоторговельного регулювання в країнах-кандидатах [14]. Сільськогосподарські виробники зможуть наблизитися до європейської спільноти за умови розроблення, удосконалення, впровадження системи сертифікації та стандартизації власної продукції до вимог Європейського Союзу. Стандарти вимог до продукції в Україні

наявні як 1/4 від кількості стандартів Європейського Союзу. Та цю наявну кількість необхідно співставити із законодавчим забезпеченням Європейського Союзу.

Отже, якщо визначати переваги зовнішнього виходу виробників сільськогосподарської продукції, то вони спеціалізуються на тому виробництві, що передбачає його географічне розташування та має конкурентні переваги перед зарубіжними компаніями. Така перевага забезпечує зростання продуктивності та відповідний рівень життя населення, можливість скористатися більшим асортиментом за доступними цінами. Для української економіки та аграрних виробників вихід на світовий ринок не був занадто легким, оскільки ми залишаємося експортерами сировинної продукції.

Намагаючись здійснити вихід на світові ринки значна кількість суб'єктів господарювання зіштовхнулася саме із ситуацією, у якій сільськогосподарські виробники не підготовлені до проведення експортної діяльності. Щоб увійти у світовий простір торгівлі виникає потреба у вивченні змісту, переваг та недоліків даного ринку, щоб у майбутньому проводити ефективну зовнішню діяльність та розвивати виробництво сільськогосподарської продукції. Деякі аграрії розглядають експорт як постачання тієї продукції, яка найбільше користується попитом задовольнити вимоги світового ринку і тим самим залучати іноземні надходження як чинника, що стабілізує сільськогосподарське виробництво.

Економіка України має усі переваги врахувавши визначені завдання зайняти своє місце у світовому просторі. Аграрна галузь має врахувати, зокрема: збільшення обсягів виробництва власної продукції та перероблення у готову продукцію, застосовуючи останні наукові технології та пропонуючи продукцію конкурентної якості. У попередніх дослідженнях неодноразово зверталася увага, що аграрні холдинги це та група суб'єктів господарювання, яка у порівнянні з іншими суб'єктами у діяльності використовує останні наукові розробки, господарська діяльність скеровується на "масштаб виробництва", відкритий доступ до світового ринку, але перераховані аспекти в жодному разі не повинні шкодити екології, навколишньому середовищу, водним та земельним ресурсам, жителям сільських територій.

Досліджуючи зовнішньоекономічну діяльність, А. Кандиба для її ефективності визначив такі принципи: пріоритетність у зовнішньоекономічних відносинах міжнародних угод і норм міжнародного права; взаємовигідність міжнародних економічних відносин; рівність можливості усіх господарських суб'єктів вступати у зовнішньоекономічні зв'язки, відповідно до правових норм України [15].

Сільськогосподарська галузь будь-якої країни не може розвиватися окремо, апіорі такий розвиток неможливий, окрім того глобалізаційний вплив залишає свій відбиток. Вхідження країни до Світової організації торгівлі надало зелене світло торгівлі на світовому ринку. Забезпечило інвестиційні потоки та покращило економічний простір. Підприємствами аграрної галузі за 2015 р. на експорт було направлено 25% від загального експорту України. Після виходу вітчизняних холдингів на аграрний ринок Європейського Союзу наступним відкриттям стали ринки Перської затоки, Японії, Китаю, Південної Кореї та інші країни Азії.

На початок другого кварталу 2017 р. українські аграрії постачали продукцію у майже 190 країн світу, й можуть надавати та гарантувати продовольчу безпеку світу. Ключовими ринками збуту були країни Азії (45,9% експорту, 7 млрд дол.), Європейського Союзу (27,5% експорту, 4,2 млрд дол.), Африки (15,7% експорту, 2,4 млрд дол.), Союзу

Незалежних Держав (7,7% експорту, 1,2 млрд дол.), а також Сполучені Штати Америки (0,9% експорту, 45 млн дол.). Як згадувалося вище, що аграрні холдинги є експортерами товарів, так країна є найбільшим експортером соняшникової олії у світі, експорт ячменю – 3 місце, кукурудзи – 4 місце, пшениці – 6 місце, борошна – 11 місце [16]. Це забезпечує країні, з одного боку, економічне становище у світовому рейтингу, а з іншого – надходження до бюджету.

Як повідомляє Державне управління статистики протягом 2013 – 2016 рр. аграрні підприємства зменшили об'єми експорту сільськогосподарської продукції на 27 млрд дол., хоча зростає експорт продукції низької доданої вартості та сировини. Упродовж останніх 15 років цей напрям зріс удвічі та у структурі експорту за 2016 р. становив 28%. Технологічне виробництво характеризується низьким рівнем й становить 12% ВВП, у порівнянні з Польщею – 18%, Словаччиною – 21%, Південною Кореєю – 30%. Розглянемо ситуацію, де Україна займає лідируючі позиції у експорті пшениці, за 2015 – 2016 сільськогосподарські роки експорт пшениці на світові ринки становив близько 8 млн т (у грошовому еквіваленті 1,3 млрд дол.), на експорт борошна було направлено лише 340 тис. т (73 млн дол.) [17]. На рис. 1 розглянуто структуру експортованих товарів до країн Європейського Союзу.

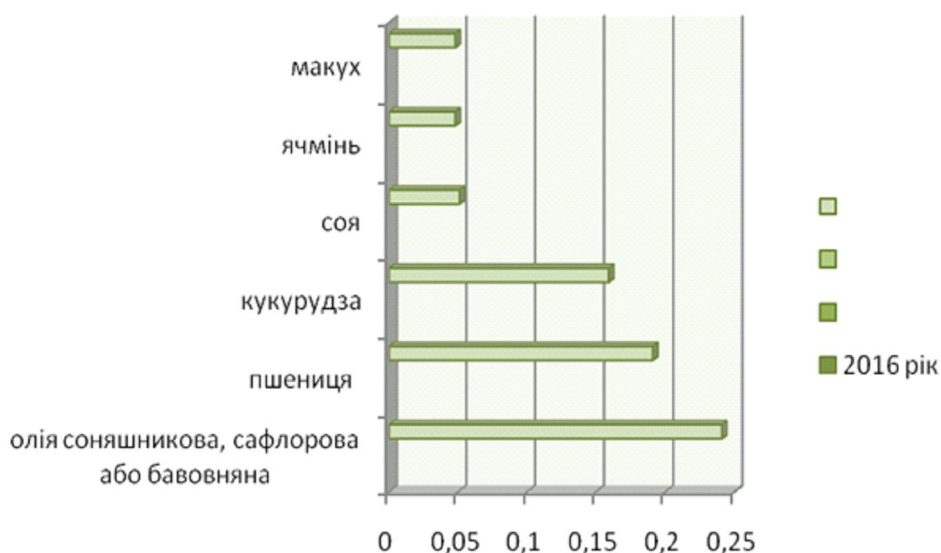

Рис. 1. Структура товарів на експорт до країн Європейського Союзу [18]

Проведене дослідження на рис. 2 відобразило перелік товарів, що потрапляють на переробку для власних потреб.

Середній та малий бізнес наголошує, що готовий працювати у діяльності переробки пшениці на борошно, і на те є вагомі небезпідставні причини, не залишатися сировинною країною і вивести торгівельну діяльність на інший рівень, що не завадить надходженням й до українського бюджету. Можливо як варіант може бути запропоновано мораторій на експорт пшениці, щоб виробники мали можливість розглянути переробку як вид діяльності. Звичайно у іноземних партнерів це викличе незадоволення, небезпідставно українська сировина є основою для виробництва власної хлібобулочної

та іншої продукції, зростуть ціни на продукцію, можливе часткове призупинення виробництва. У співпраці можна запропонувати партнерам як варіант поставити обладнання та облаштувати виробництво різноманітного асортименту напівфабрикатів та готової продукції з перспективою експорту до країни партнера. Із впевненістю не можна говорити, що й вітчизняні виробники погодяться змінити зону комфорту власної ліяльності.

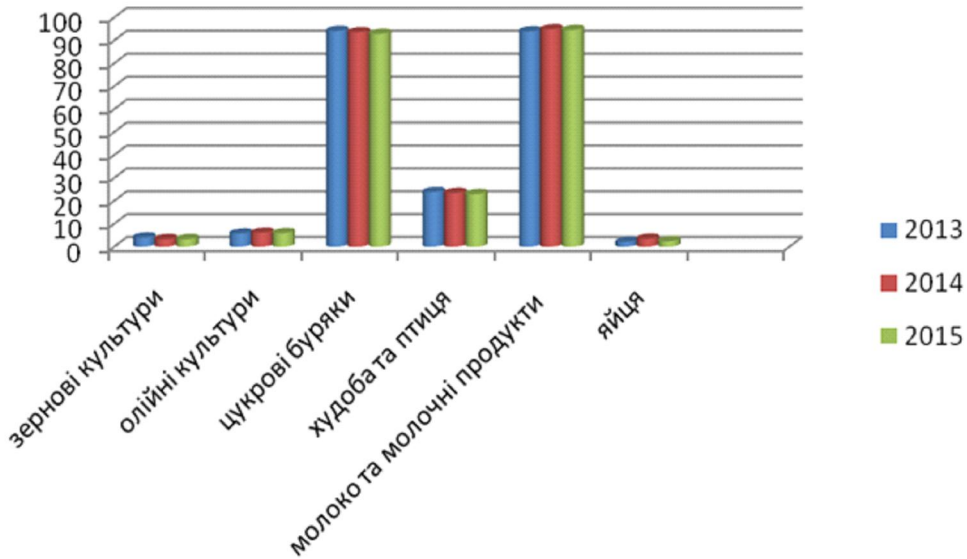

Рис. 2. Структура сільськогосподарської продукції за рівнем переробки [19]

Останні дані Міністерства аграрної політики і продовольства на кінець першого кварталу свідчать про експорт 14,53 млн т пшениці; 4,87 млн т ячменя; 13,78 млн т кукурудзи та експортовано 272,2 млн т борошна, що значно менше минулого року, зокрема експорт пшениці зріс на 13,5% [20].

Розглянемо ще одну ситуацію, аграрний холдинг “Авангард” один із найбільших виробників яєць, у 2017 р. збільшує експорт продукції на 20–30% до країн Близького Сходу та частину Іраку, це за умови, що буде знято заборону на продукцію птахівництва з України [21]. Крім того, холдинг займається виробництвом яєчної продукції на підприємстві, що сертифікована за міжнародними стандартами та рекомендована до експорту в Європейський Союз, а досвід останніх років не свідчить про значний експорт цієї продукції. Таким чином, у такій ситуації можна лише напевно порекомендувати переглянути політику діяльності у напрямку пошуку інших ринків збуту, щоб не залишатися сировинним холдингом, й не відмовитися від даного виду діяльності.

Аграрні холдинги можуть експортувати не лише сировину, а й готову продукцію, але, експортуючи сировину, галузь не використовує можливість створювати додану вартість та підприємства по переробці сировини і тим самим забезпечувати населення робочими місцями. Можна наводити аргументи переваг та недоліків виходу на зовнішній ринок, та на самому ринку як такого місця нема, а для нових учасників є, найперше,

необхідність у бажанні його завоювати, врахувавши, на нашу думку, такі чинники: якість, вартість, логістика.

Вирішити питання якості можна шляхом впровадження вітчизняної системи стандартизації до європейських вимог:

- існуючий порядок державного контролю та нагляду за виробництвом сільськогосподарської продукції на підтвердження її відповідності встановленим вимогам діє за старою схемою;

- оновлення нормативних документів відбувається повільно, через що застарілі технічні умови та стандарти стримують виробництво якісної та екологічно безпечної продукції;

- більшість наявних національних стандартів на сільськогосподарську продукцію не гармонізовано з вимогами міжнародних нормативних документів, що не забезпечує українській продукції вільний доступ до світового ринку;

- велику кількість методик визначення конкретних показників безпеки не стандартизовано, внаслідок чого існує їх істотна невідповідність із вимогами до сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів на зовнішньому ринку;

- у чинному законодавстві відсутня система контролю за використанням ГМО;

- структура фінансування робіт із гармонізації національної системи стандартів є недосконалою, зорієнтованою тільки на державний бюджет, без урахування інших джерел фінансування [22].

Перераховані причини несуть у собі правову, законодавчу основу, та не можна не враховувати такі чинники, як власне бажання, ініціатива аграрних холдингів та інших суб'єктів господарювання, професійна кваліфікація, матеріальне становище, основне на чому хотілося б наголосити це здатність адаптувати правові акти під вимоги сільськогосподарських виробників. Визначенні недоліки у системі стандартизації не можуть бути лише оголошенні, європейська політика, суспільство вимагає прийняття рішення щодо стандартизації аграрної продукції, наближення до вимог Європейського Союзу, й головне – його виконання. Сільське господарство України володіє беззаперечною перевагою перед європейським ринком – виробництво еко-продукції.

До того ж, ринок екологічної сільськогосподарської продукції у країнах Європейського Союзу забезпечено на треть, інша частина потребує задоволення. Переваги, здатність сільського господарства України має усі можливості претендувати на реалізацію екологічної продукції. Європейська комісія у жовтні 2016 р. прийняла рішення про збільшення квот на сільськогосподарську продукцію, за підрахунками економістів, це забезпечить поступлення до бюджету близько 200 млн дол. на рік. Українська сільськогосподарська продукція у загальній частці обігу серед країн Європейського Союзу складає 33,9%, й має простір для додаткового експорту. За перше півріччя 2016 р. аграрії виконали на 85% поставки продукції на європейський ринок, за умови що споживач обачно ставиться до якості продукції. Погоджуємося із доводами Ю. Шпака, що наявність суб'єктивних умов спонукають Україну стати активним учасником європейського ринку, незважаючи на мінімальні розміри екологічного сільського господарства по причинах: погіршення екологічної ситуації у світі через забруднення хімічними добривами річок і ґрунтових вод, як наслідок – погіршення якості питної води (основним забруднювачем навколишнього середовища є саме сільське господарство), поширення небезпечних хвороб у тваринництві, надмірна розораність і екстенсивне використання чорноземних ґрунтів [23].

Дослідження не може передбачати позитивні переваги та відображати згладжені напрями дослідження. Прийняття іншого бачення відображає різностороннє, конструктивне вивчення. Такий результат дослідження зроблено, оскільки аграрні холдинги в Україні не здійснюють не те, щоб екологічне виробництво, а й безпечне виробництво сільськогосподарської продукції у порівнянні з фермерськими господарствами. Передбачено та дозволяється у діяльності застосовувати мінеральні та органічні добрива, засоби захисту рослин за нормами, які не викликають загрози середовищу та водним, земельним та іншим ресурсам.

Процес запровадження національної системи сертифікації та контролю за виробництвом екологічно чистої продукції у вітчизняних сільськогосподарських підприємствах потрапляє під вплив доволі специфічних факторів: високого ступеня бюрократизації, формального ставлення до проблеми, націленість на отримання сертифіката будь-якою ціною. В умовах низької правової дисципліни в країні перекласти функції сертифікації на приватні організації, як це відбувається у Голландії, Швеції, Німеччині, Франції, є не зовсім доцільно, раціонально, та і державні органи сертифікації (досвід Данії, Фінляндії, Естонії) також потребують іншого підходу. Механізм сертифікації за міжнародними стандартами має деякі складності, потребує переходу виробництва на стандарти ISO та погребує значних фінансових витрат. Так, фінансова вигідність наявна, але як підтверджують експерти, ведення органічного господарства потребує не менші, а можливо і більші фінансові вкладення, ніж це вимагає традиційне господарювання [24].

Відсутність зацікавленості та інші можливі необґрунтовані причини, що можуть відобразитись на створенні українського ринку екологічної продукції, який адаптований до міжнародного ринку, забезпечать іноземному споживачу високу якість споживчого продукту, сільськогосподарським виробникам – розширить межі постачання, без таких значних аспектів неможливо забезпечити українському споживачу продукцію власного екологічного виробництва.

Світовий ринок має у наявності “можливість – зростання”, у якій буде потреба зовнішнього експортера аграрної продукції з країни не порушуючи потребу національного ринку, зростання цін на міжнародному ринку спричинить на вітчизняному ринку стрибок цін на сільськогосподарську продукцію. Заперечувати той факт, що забезпечення зовнішнього ринку не спричинить ситуацію дефіциту певного виду продукції є безглуздом, щоб не відобразилась ситуація на споживанні, завданням органів влади є здійснення державного регулювання сільськогосподарського ринку, попередження продовольчої безпеки, зростання виробництва та розвиток аграрної сфери. Передує вирішенню ситуації: розроблення та удосконалення законодавчого забезпечення, реформування управління в агропромисловому комплексі, сприяння сільськогосподарської конкуренції, запровадження науково-технічного розвитку, система стандартизації і сертифікації, здатність виробників адаптуватися до ринкового господарювання.

Земельні ресурси – частина земельного фонду, що використовується або може бути використана у народному господарстві [25]. Вивчення питання землі постійно відбувається паралельно із вивченням діяльності аграрних холдингів, останні роки питання не зменшує свого обговорення, в країні склалася вкрай важка ситуація й потребує швидкого вирішення. У дослідженні нами визначено деякі із небагатьох проблем: неефективність управління земельними та сировинними ресурсами; відсутність заходів раціонального та ефективного використання та охорони земель; неузгодженість у

Вивчення питання землі постійно відбувається паралельно із вивченням діяльності аграрних холдингів. За останні роки питання не зменшує свого обговорення; в країні склалася вкрай важка ситуація й потребує швидкого вирішення. Нераціональне використання земель сільськогосподарського призначення, виснаження родючого шару ґрунту напруму створить продовольчу небезпеку в країні. Лише за умови раціонального та ефективного використання земель є нагода попередити загострення ситуації. Саме це, буде слугувати напрямом *подальших наукових розвідок у цьому напрямі.*

У підсумку є доречним погодитися із думкою професора М. Зубець: “нині на часі необхідність розробки інноваційно-випереджальної моделі в агропромисловому виробництві України. Світові макроекономічні виклики суспільству й економіці України зумовлюють визначення ключового завдання для країни: перехід від експортно-сировинного до інвестиційно-інноваційного типу економіки. Стратегічним напрямом економічного розвитку України стає перехід від доктрини “розвитку навздогін” до доктрини “розвитку на випередження”, в основу якої має бути покладена інноваційно-технологічна модель, що ґрунтується на максимальному використанні потужного людського потенціалу” [27].

Список використаної літератури

1. Народонаселення. URL : <http://www.un.org/ru/sections/issues-depth/population/>
2. Філіпенко А. С., Будкін В. С. Світова економіка. К. : Либідь, 2007. С. 502.
3. Ріст населення світу, як глобальна проблема: тенденції та шляхи її вирішення. URL : <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-23B43C17A1136/list-B8AFBC4326>.
4. Система економічної безпеки держави / за заг. ред. д. е. н., проф., заслуженого економіста України Сухорукова А. І. ; Національний інститут проблем міжнародної безпеки при РНБО України. К. : ВД “Стилос”, 2010. С. 301, 302.
5. Лукинов І. Проблеми забезпечення продовольчої безпеки / Нац. програма забезпечення економ. безпеки в контексті стратегії соц.-економ. розвитку України // Матеріали “круглого столу” від 1 листопада 2000 р. К., 2001. С. 31—37.
6. Малік М. Й. Основи аграрного підприємства. К. : Інститут аграрної політики, 2000. С. 37.
7. Шпак Ю. В. Гармонізація стандартів якості та безпеки сільськогосподарської продукції до світових та європейських вимог // Аграрний сектор національної економіки в умовах глобалізації ринків: теорія та практика державного управління : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2011. С. 257.
8. *Економіка України*. Р. І. *Оцінка впливу на економіку України змін у світовій економіці* // *Економіка України*. 2003. № 9.
9. *Економіка України*. Р. І. *Вплив змін у світовій економіці на економіку України* // *Економіка України*. 2003. № 6, 7.
10. *Економіка України*. Р. І. *Оцінка впливу на економіку України змін у світовій економіці* // *Економіка України*. 2004. № 241.
11. *Оцінка впливу на економіку України змін у світовій економіці* // *Економіка України*. 2007. № 499.
12. *Оцінка впливу на економіку України змін у світовій економіці*. № 507.
13. *Оцінка впливу на економіку України змін у світовій економіці*. № 447.
14. *Аналіз впливу на економіку України змін у світовій економіці* // *Економіка України*. 2003. № 9.

пр. / ред. кол.: В. М. Трегобчук (відп. ред.) [та ін.] ; НАН України. Об'єднаний інститут економіки. К., 2004. С. 122.

15. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності в АПК // Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК : у 4 ч. Ч. 1: Соціально-економічні проблеми села / за ред. П. Т. Саблука ; Інститут аграрної економіки УААН. К., 2001. С. 283.

16. Україна експортує сільгосппродукцію у понад 190 країн світу. URL : <https://economics.unian.ua/agro/1860954-ukrajina-eksportue-silgospproduktsiyu-u-ponad-190-krajin-svitu-minagroprod.html>.

17. За счет чего Украина сможет уйти от имиджа “сырьевого придатка”. URL : <https://business-journal.com.ua/biznes/item/634-zazerkale-ukrainskoj-torgovli>.

18. Аграрні експортні горизонти-2017. URL : <https://agropolit.com/blog/177-agrarni-eksportni-gorizonti-2017>

19. Україна у цифрах. 2015 рік : стат. зб. К., 2016. URL : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.

20. Украина отправила на экспорт почти 33, 5 млн тонн зерна. URL : <http://minprom.ua/news/227650.html>.

21. “Авангард” в 2017 г. ожидает роста экспортных продаж на 20 – 30%. URL : <http://interfax.com.ua/news/economic/412323.html>.

22. Шпак Ю. В. Гармонізація стандартів якості та безпеки сільськогосподарської продукції до світових та європейських вимог // Аграрний сектор національної економіки в умовах глобалізації ринків: теорія та практика державного управління : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2011. С. 259.

23. Там само. С. 262.

24. Там само. С. 267.

25. Земельні ресурси. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96_%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8.

26. Формування державної політики в епоху глобальних трансформацій : монографія. К. : ТОВ НВП “Інтерсервіс”, 2011. С. 91, 92.

27. Зубець М. В., Саблук П. Т., Тивончук С. О. Інноваційно-випереджувальна модель якісно нового розвитку агропромислового виробництва // Економіка АПК. 2008. № 12. С. 5.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2017

Схвалена до друку редколегією 24.10.2017

N. Komarivska

PUBLIC POLICY FOR PARTICIPATION OF UKRAINE IN SUPPLYING THE GLOBAL MARKET WITH AGRICULTURAL PRODUCTS

This article examines reasons of the emergence of food insecurity. The directions for exporting raw material resources to countries of the world by agrarian holdings have been analyzed. The place of Ukraine in external economic relations is substantiated. The author determines the inefficient management of land and raw material resources and the lack of measures towards the rational and efficient use and protection of lands.

Key words: population, quantity, food security, export, agricultural production, ecology, quality, integration, eco-products, certification.